

obzornik

glasilo delovne organizacije

VELIKO SREČANJE OB 40. OBLETNICI VSTAJE

Spomin in opomin

Kožljek, 6. septembra 1981.

Nič kaj prijetno jutro. Hladno, oblačno. Mršči. Vse kaže, da bo tuji vreme partizansko, kot je partizansko vzdušje med aktivisti in borci, ki si stiskajo roke pod skednji in napušči. Pogledujemo proti oblakom, da bi odkrili v njih svetlobo, zarodek vedrine.

Ob enajstih zadonijo fanfare. Takrat poneha tudi rosenje. Mimo tribune prikorakajo aktivisti in borci notranjskih domicilnih enot.

Z globokim spoštovanjem spremljamo njihov mimohod. Sprejemamo ga kot dolžnost, kot obljubo, prisego. Z vsakim zborom jih je manj, z vsakim zborom, se zdi, so bolj sključeni. Računamo: štirideset let od vstaje. Med temi štiridesetimi leti štiri leta boja za svobodo, šestintrideset let boja za kruh in za mir in za pravico. Takratni fantje so danes šestdesetletniki. Med njimi je tudi Jokl, njihov takratni in sedanjí tovariš. Nič več: tovariš, ki so mu zaupali takrat in mu zaupajo danes. Delavci so to, kmetje, vajeni slabega življenja in trdega dela. In vendar kdo drug, če ne oni, so se leta enainštiridesetega dogovorili prav na tem Kožljeku, da na Notranjskem ne bo kruha za tujce. Zmenili so se in se moško dogovora tudi držali.

Ne bi bilo treba ostrih predsednikovih besed o odgovornosti, če bi se vsi sklepi tako izvajali kot so se kožlješki.

Nič papirnatega ni ostalo po zborovanju, katerega štirideseto obletnico smo zabeležili s tem srečanjem. Še natančnega datuma ni. Vendar v spominu redkih preživelih udeležencev so ostali živi dogovori in naloge. Ostali so uspehi posveta. Še danes jih uživamo.

Koliko prav tako resnih in prav tako pomembnih posvetov imamo danes. Koliko dogovorov in sporazumov sprejemamo in jih podpisujemo. Rezultatov pa pogosto ni. Ni, ker med nami ni več tiste odgovornosti in pripravljenosti na žrtve kot je bila med temi ljudmi takrat. Pa vendar časi niso manj resni. Svoboda imamo, vendar jo je treba braniti. Samoupravljanje imamo, vendar ga je treba braniti in razvijati. In blagostanje tudi. In mir.

Zato »Kožljek 81« s skoraj pretelesljivo povorko veteranov izpred štiri-

deset let in z jasno besedo našega častnega občana tovariša Popita ni izzvenel samo kot spomin na tiste davne slavne dni, pač pa vse bolj

kot opomin sedanjemu rodu: »Glejte, besedo je treba držati! Mi smo jo.«

J. Praprotnik

Z vso odgovornostjo

PRIPRAVE NA PRIHODNJI LETNI GOSPODARSKI NAČRT

V septembru smo se že začeli pripravljati na sestavo poslovnih politike in letnega plana za prihodnje leto.

Poslovna politika mora dati osnovna izhodišča za poslovanje v prihodnjem letu in je tudi izhodišče za sestavo plana. V prvem delu poslovna politika obravnava glavne razvojne cilje v letu 1982, opredeljene s srednjeročnimi planskimi akti ter z oceno izpolnjevanja v letu 1981.

Drugi del pa obsega konkretizacijo poslovne politike in se sestoji iz:

- politike proizvodnje,
- politike na področju ekonomskim odnosov s tujino,
- politike prodaje na domačem trgu,
- politike nabave na domačem trgu,
- politike financ in evidence,
- investicij,
- kadrovske politike,

— organizacije in samoupravnih aktov,

— izhodišče za delitev dohodka. Posebej je poudarjena politika na področju ekonomskih odnosov s tujino. Povečanje izvoza je na eni strani pogojeno z zmanjšanjem kupne moči na domačem trgu, na drugi strani pa je to pogoj za potreben uvoz in s tem za nemoteno proizvodnjo. Zato bo v prihodnjem letu področje ekonomskih odnosov s tujino vsekar v ospredju.

Za sestavo letnega plana je bil izdelan poseben terminski načrt, ki natančno opredeljuje posamezne nosilce in roke. Tudi za izdelavo tega akta je značilnost, da se planske dejavnosti pričnajo z usklajevanjem na področju ekonomskih odnosov s tujino. (Konec na 4. strani)

Čas je, da vsi zaostrimo odgovornost za uresničevanje sprejetih sklepov in dogovorov, odgovorno in dosledno uresničevanje nalog. To ni samo stvar forumov ali družbenopolitičnih organizacij, temveč ljudi samih, vse od krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela dalje. Delegatski sistem omogoča, da prek delegacij ljudje neposredno uveljavljajo svoj vpliv vse do republiške in zvezne skupščine.

Hkrati s tem se bomo morali spoprijeti v slehernem okolju z nedelom, z vsemi oblikami parazitizma, lažne solidarnosti. Mnogo lahko storimo, če se dobro in kvalitetno delo primerno nagradi, če se upremo uravnalovki, saj se pod njenim plaščem skrivajo tisti, ki delajo in gospodarijo slabo in neodgovorno. Ne mislim pri tem samo na delavce za strojem, temveč tudi na vodilne delavce, delavce v upravnih organih, bankah, interesnih skupnostih in drugod.

Prav tako ne bi smeli ostati ravnodušni do očitnih primerov pokrajinskega, občinskega ali krajevnega — v resnici birokratskega — lokalizma. Na podlagi izkušenj iz NOB moramo pokazati pomen povezovanja in sodelovanja, solidarnosti in vzajemnosti, pomen razumevanja in sporazumevanja, pa tudi pomen ustvarjalnosti, samoiniciativnosti in odgovornosti, saj bomo s tem prispevali k skupnemu napredku.

Besede tovariša Popita na srečanju »Kožljek 81«

Spominsko obeležje partizanskega napada na Bezuljak

Tovariš France Popit je postal častni občan naše občine

Srečanje na Kožljeku v slikah

Bogat kulturni program so pripravili domači izvajalci

Na kožljevskem srečanju so bili tudi številni ugledni gostje

Srečanje tovarištva in spominov

Letošnji zbor notranjskih aktivistov Osvobodilne fronte in borcev narodnoosvobodilne vojske, ki je bil v znamenju 40-letnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda, vstaje jugoslovanskih narodov in narodnosti ter socialistične revolucije, je na srečanju nekaj tisočglave

komunistične partije Slovenije France Popit-Jokl, so imela trdno zastavljen in jasen cilj: obnovo Krimskega oziroma Šercerjevega bataljona, dvig splošne ljudske vstaje in priboritev osvobojenega ozemlja.

Spominu na ta posvetovanja, katerih posledica je bilo prvo

oralno priprave in potek zgodovinskih posvetovanj na Kožljeku, obenem pa izpostavil nekatere sedanje probleme in naloge pri uveljavljanju in razvoju samoupravnih socialističnih družbenih odnosov.

Nato je odkril spominsko obeležje, ki bo trajen spomin na zgodovinske odločitve v dneh okrog novega leta 1941. Ob navdušenem odobravanju udeležencev svečanosti sta predsednika skupščin občin Cerknica in Logatec tovarišu Francetu Popitu izročila listino z nazivom častnega občana občin Cerknica in Logatec, ki so mu ga podelili delovni ljudje in občani prek svojih delegatov v občinskih skupščinah za zasluge pri organiziranju ljudske vstaje in socialistične revolucije na Notranjskem in za prispevek h gospodarskemu in družbenemu napredku Notranjske.

Kulturni program, ki je bil plod priprav in dela domačih avtorjev in izvajalcev, je vsa opisana dejanja na izredno dorečen način najprej organsko uvedel, nato pa še zaključil. Posvečen mejniku ljudske vstaje in socialistične revolucije na ozemlju današnje občine Cerknica — posvetovanjem na Kožljeku — je to samoniklo in samosvojo odločnost notranjskih ljudi, boriti se za svobodo in samostojnost, predstavil povsem izvirno, še prej pa utemeljeno z močnim in robatim, pa vendar šegavim Martinom Krpanom in neupogljivo svobodomiselnostjo Notranjcev v

Nekolikanj preveč smo poudarjali zgolj dogodke in zasluge posameznikov med NOB, nismo pa dovolj živo prikazali težkih razmer, katere smo zmogli premagovati le z najplemenitejšimi človeškimi lastnostmi. Premalo smo poudarjali usoden pomen kolektivnosti, skoraj brezpogojne predanosti skupnemu cilju na račun osebnih želja in stremljenj, za ceno lastnih življenj.

Preveč poudarjamo le čas NOB in pozabljamo na skorajda neponovljivo predanost in požrtvovalnost generacij, ki so se borile za obnovo domovine, za utrjevanje ljudske demokracije in samoupravnega odločanja delavcev in delovnih ljudi. Zato bržkone danes niti borci niti aktivisti ne povzdignemo odločnega glasu proti papirnatemu poslovanju, ki mlademu človeku jemlje zaupanje v socialistično samoupravljanje, ko nekateri hočejo samoupravljanje nadomestiti z goro aktov, pri tem pa hote pozabljajo na ljudi, katerim naj bi akti samo olajševali in omogočali odločanje o njihovem življenju in delu.

Ljudje, zlasti še mladina, bodo cenili našo revolucionarnost po tem, kakšen je naš odnos do sedanjih družbenih problemov. Koliko s svojimi izkušnjami in zgledom prispevamo k odpravi anomalij in slabosti.

Besede tovariša Popita
na srečanju »Kožljek 81«

množice aktivistov in borcev, delavcev in kmetov ter mladine obudil spomin na dva pomembna dogodka iz polpretekle zgodovine Notranjske: napad Krimskega polbataljona na sovražno postojanko in skladišče razstreliva v Bezuljaku 19. oktobra 1941. leta in posvetovanja o pripravah na splošno ljudsko vstajo na Notranjskem, ki so bila konec decembra 1941. leta na Kožljeku.

Prva prireditev v sklopu petega jubilejnega zbora notranjskih aktivistov in borcev, na katerem so bili številni vidni predstavniki slovenskega družbenopolitičnega življenja, je bila v Bezuljaku. O učinkoviti akciji Krimskega polbataljona, ki je razbila dvome o osvobodilnem gibanju in je pomenila resen opomin okupatorjem in omahljivcem ter veliko vzpodbudo za prihodnje krepitev osvobodilnega gibanja, je spregovoril udeleženec napada Lado Švigelj. Živo pričevanje o uspešni partizanski akciji in ob tej svečanosti odkrito spominsko obeležje sta obogatila izročilo o narodnoosvobodilnem boju na Notranjskem.

Za uresničitev direktive tovariša Tita in centralnega komiteja komunistične partije Slovenije je bilo na Notranjskem konec decembra 1941. leta in v začetku januarja 1942. leta organiziranih več posvetovanj — partijskih, frontnih in vojaških. Ta posvetovanja, ki so bila na Kožljeku, je pripravil in vodil takratni inštruktor centralnega komiteja

polosvobodeno ozemlje v Sloveniji — na Bloško-Vidovski planoti, je bila posvečena osrednja prireditev zbora notranjskih aktivistov in borcev na Kožljeku.

V zadnjem času vse pogostejše govorimo o odgovornosti, ki jo komunisti še zlasti terjamo v lastnih vrstah. Življenje v socialistični samoupravni skupnosti in sam razvoj te skupnosti nujno predpostavlja zavest o tem, da sleherni posameznik v svojem delovnem življenjskem okolju mora in mora ustvarjati pogoje za nadaljnji družbeni in ekonomski razvoj, da smo torej vsakdo in vsi skupaj odgovorni zanj. Seveda se nič ne premakne, če to besedo ponavljamo, ne da bi nam bilo mar za njeno vsebino in rezultate.

Z drugimi besedami, to pomeni, da moramo večkrat spregovoriti o konkretni odgovornosti za prekoračeno investicijo, za izsiljeni samoupravni sporazum ali za njegovo kršitev, za nesamoupravno sprejeto odločitev, za zahteve po neutemeljenem povišanju cen, za neustrezen način nagrajevanja po delu, o dohodkovni povezanosti med delovnimi kolektivi, za slabo informiranje itd.

Ne more nam hiti vseeno, če danes posamezniki ali skupine verbalno prisegajo na samoupravljanje in hkrati krepijo administrativno odločanje. Ne moremo biti ravnodušni, da se kriví samoupravljanje za materialne in moralne zloabe, obenem pa se jih opravičuje s tem, da so danes drugačni časi in da vsi delajo tako. Osebo vidim v odločnem boju borcev in aktivistov proti takšnim zlorabam najpomembnejši način prenašanja revolucionarnih vrednot in njihovega uveljavljanja v današnjih razmerah.

Besede tovariša Popita
na srečanju »Kožljek 81«

Slavnostni govornik na tej svečanosti je bil predsednik slovenskih komunistov tovariš France Popit, ki je v svojem govoru

vseh obdobjih in oblikah zaničevanja in izkoriščanja.

Tako je bil povsem razumljiv nastanek številnih partizanskih enot in enot narodnoosvobodilne vojske ter ustanov med narodnoosvobodilnim bojem na Notranjskem, po osvoboditvi pa izredno hiter in razgiban gospodarski ter družbeni razvoj tega dela slovenske zemlje.

Notranjski aktivisti in borci so tako s soborci, sosedi in prijatelji, delavci, kmeti in mladino ter številnimi gosti znova podživeli najtežje, pa vendar najsvetlejšo trenutke svojega življenja in dela.

V tovariškem srečanju, ki je sledilo po svečanosti na Kožljeku, se je ta velika prireditev, v kateri so zdaj nastopili vsi udeleženci, nadaljevala s toplim stiskom roke, pogovorom, kramljanjem o življenju, dogodkih pred štiridesetimi, tridesetimi leti, danes in o načrtovanjih za jutri, ko bo razgibano samoupravno življenje pred nas postavljalo nove odgovorne dolžnosti.

A. Pavlič

Pri vzgoji mlade generacije in pri razvijanju sposobne, odgovorne in ustvarjalne osebnosti imamo aktivisti in borci pomembno nalogo. Ustvariti moramo enakopravno in na iskrenem medsebojnem zaupanju temelječe sodelovanje starejših in mlajših generacij na vseh toriščih dela in družbenega življenja. To se pravi plemenitenje ob delu, kjer zmaga je lastni zgled in kritičnost, ne pa poudarjanje zaslug in razlik.

Drugo izredno pomembno področje pa sta kultura ter vzgoja in izobraževanje. Žal nekateri borci in aktivisti s svojimi zapisanimi spomini in pričevanji — verjetno zaradi pretiranega poudarjanja zaslug posameznikov, namesto da bi bilo v ospredju gibanje množic in opisovanje razmer, oblik delovanja in mobilizacije, organizirane subjektivne sile, itd. — povzročajo medsebojne spore in nemalokrat takšna obtoževanja, da dobijo mladi izkrivljeno podobo in slabo mnenje o najsvetlejših vrednotah NOB.

Poveličevanje zaslug posameznikov v škodo gibanja in skupnosti je pri mladih enako nerazumljivo in nesprejemljivo kot preprosto črno-belo slikanje naše zgodovinske preteklosti in spregledovanje zapletenih družbenih razmer, v katerih so nošene z močjo ljudskih in delavskih množic, temelječi na njihovem trdnem prepričanju in zavesti o bodoči družbi — zmaga sile napredka.

Besede tovariša Popita
na srečanju »Kožljek 81«

Nič kaj ugodne primerjave

BREST IN SLOVENSKA LESNA INDUSTRIJA LETOŠNJEGA POL LETA

Splošne gospodarske razmere v letošnjem prvem polletju niso nič kaj ugodno vplivale na poslovanje lesne industrije. Zanj je v tem polletju značilno, da so cene surovin in repromaterialov hitreje narasčale od cen končnih izdelkov, kar je povzročilo, da se je slabšala njihova donosnost. Zato je tudi naraščanje dohodka počasnejše od celotnega prihodka. Zmanjšana kupna moč prebivalstva pa je povzročila, da se je zmanjšala tudi prodaja in posledice tega so večje zaloge končnih izdelkov.

Delovne organizacije so se na slabše pogoje gospodarjenja različno prilagajale, zato so tudi finančni rezultati različni.

KAZALCI GOSPODARJENJA ZA NEKAJ VEČJIH DELOVNIH ORGANIZACIJ

Delovna organizacija	Dohodek na delavca	Čisti dohodek na delavca	Doh. / povpr. upor. pos. sred.	Povpr. upor. osn. sred. na del.	Akum. v pov. upor. posl. sr. v %	Akum. na delavca v din	OD in skup. poraba na delavca
Brest	159.773	91.845	17	331.177	1	10.348	87.679
Meblo	180.459	107.829	13	530.282	1	18.825	91.370
Alpes	187.517	118.480	15	369.839	3	32.020	86.460
Marles	177.361	112.293	21	155.975	5	43.642	76.917
Javor	198.874	132.792	23	312.999	6	49.153	89.003
Lesonit	246.282	131.363	13	867.171	2	31.580	104.389
Povprečje slov. lesne ind.	188.426	121.407	21	295.576	5	42.842	87.565

V tabeli posredujemo najvažnejše kazalce gospodarjenja za našo delovno organizacijo ter za večje proizvajalce pohištva Alpes, Meblo pa tudi za Javor in Lesonit, ki sta v regijski povezavi z našo delovno organizacijo.

Že na prvi pogled na posamezne kazalce nam pove, da so slabši pogoji gospodarjenja najbolj prizadeli našo delovno organizacijo. Skoraj vsi kazalci našega gospodarjenja so pod povprečjem panoge, pa tudi pod rezultati omenjenih organizacij združenega dela. Najslabše je z našo akumulacijo bodisi v primerjavi s povprečno porabljenimi sredstvi bodisi v primerjavi z zaposlenimi. Kazalci o osebnih dohodkih in skupni porabi pa nam kažejo, da smo v tem polletju približali povprečju, saj osebni dohodki in skupna poraba na delavca v Brestu na povprečju lesne industrije.

V tabeli so posredovani poslovni rezultati za celotne delovne organizacije, ki pa so seveda sestavljene iz različnih temeljnih organizacij.

Iz poročila splošnega združenja lesarstva je moč razbrati, da so najboljše rezultate v pohištveni proizvodnji dosegle manjše delovne organizacije, ki se lahko prilagajajo različnim gospodarskim spremembam in posameznim pojavom.

Večje delovne organizacije so vezane predvsem na velikoserijsko proizvodnjo, ki pa jo je bilo v tem recesijskem obdobju zelo

težko prodajati. Med najbolj uspešnimi proizvajalci končnih pohištvenih izdelkov so se v tem obdobju izkazale Sora Medvode, Lipa Ajdovščina in Bohor Sentjur. Nekoliko boljše rezultate so dosegle tudi nekatere Meblove temeljne organizacije, vendar ne proizvajalci furniranega ploskovnega pohištva, temveč proizvajalci jogi vzmetnic in masivnega pohištva.

Poslovanje ostalih proizvajalcev pohištva iz Mebla, Alpesa, Marlesa, Javorja in Lesonita se bistveno ne razlikuje od poslovanja naših temeljnih organizacij, s tem, da je njihovo poslovanje neke komaj uspešno, druge na meji uspešnosti ali pa celo z manjšo izgubo.

Tudi med poslovanjem primarnih lesnih proizvajalcev ni bistvenih razlik.

Proizvajalci žaganega lesa so polletno poslovanje zaključili s solidno akumulacijo. Razlike v višini akumulacije se pojavljajo predvsem zaradi različne oskrbe s hlodovino.

Proizvajalci ivernih plošč so ob polletju dosegli precej slabše rezultate, saj so tri tovarne iverke vključno z našo, v izgubi, ena pa je poslovala komaj uspešno. Proizvajalci drugih plošč in furnirjev so svoje polletno poslovanje zaključili sicer nekoliko slabše kot žagalnice, vendar še vedno uspešno.

Delovni organizaciji Meblo in Alpes sta se prav tako kot mi

v zadnjih letih usmerili v prestrukturiranje proizvodnje, le da so rezultati pri ostalih dveh že vidni in tudi izboljšujejo poslovanje, medtem ko pri nas prestrukturiranje proizvodnje še ne daje tistih uspehov, ki smo jih pričakovali.

Nekoliko drugačno pa je stanje pri Javorju in Lesonitu, ki sta z našo delovno organizacijo v notranjsko-kraški regiji. Ti dve delovni organizaciji proizvajata pretežno proizvode primarne proizvodnje, žagan les, furnir, lesonit, melamin ter vlaknene plošče, ki služijo za proizvodnjo pohištva.

Ker niso vezani na končnega potrošnika, so težave s prodajo pri njih mnogo manjše. Zato je tudi razumljivo, da je njihovo poslovanje v celoti zaradi ugodne strukture proizvodnje uspešnejše, čeprav njihove žage ne poslujejo s toliko boljšimi rezultati kot naša, niti ni njihovo pohištvo na trgu bolj uspešno kot naše.

Podobno je tudi pri Marlesu, saj je boljše rezultate dosegel

Na zagrebškem velesejmu naš novi program 3 X 3

predvsem na račun ugodnejše strukture proizvodnje.

Iz vsega povedanega je videti, da je stabilizacija in s tem recesija na trgu najbolj prizadela proizvajalce končnih pohištvenih izdelkov. Proizvajalci primarnih proizvodov in repromateriala težave občutijo samo posredno,

zato se tudi lažje prilagajajo poslovanju v teh pogojih. Izjema so samo proizvajalci ivernih plošč, kjer je zaradi skokovitega naraščanja cen repromateriala in energije prišlo do izpada dohodka in do slabšega finančnega rezultata.

J. Korošec

BREST na zagrebškem velesejmu

Letos se je na jesenskem velesejmu v Zagrebu jugoslovanska pohištvena industrija predstavila na 16.000 kvadratnih metrih razstavnega prostora. Kar 110 že priznanih in uveljavljenih proizvajalcev pohištva in nekoliko manj obrtnikov se je potegovalo za to, da bi njihovi proizvodi ugajali obiskovalcem, jutrišnjim kupcem.

Seveda se je tudi pohištvena industrija v sedanjih zaostrenih gospodarskih pogojih znašla v dokajšnjih težavah; vendar se je, verjetno tudi zato, predstavila dokaj dobro in usklajeno. Največ obiskovalcev je bilo seveda pri tistih razstavljalcih, kjer so pričakovali tudi kaj novega in primerne za sedanji čas in sedanje pogoje.

Lahko trdim, da je Brestov razstavljeni prostor obiskalo rekordno število obiskovalcev, med katerimi izredno veliko poslovnih ljudi — naših partnerjev iz vse Jugoslavije.

Mislil sem, da je Brest že toliko znano in cenjeno ime, da ob njem vsi obiskovalci pričakujejo vedno nekaj novega, boljšega in primernejšega. Vsekakor svojih poslovnih prijateljev in obiskovalcev Brest ni razočaral, saj je bilo zanimanje za celotni razstavljeni program izredno ugodno, predvsem pa za razstavljen sedežno garnaturo PETRA in za program 3 X 3.

Mnogi so želeli takojšnjo dobavo teh izdelkov, vendar so z razumevanjem sprejeli ponujene dobavne roke. Ne glede na to imam občutek, da bi morali vse na novo razstavljene proizvode imeti že pripravljene tudi za prodajo. Marsikdo od pripravljenih kupcev se pozneje pač tudi premisli, zagretost za neki proizvod se tudi ohladi.

Poleg omenjenih novih izdelkov smo razstavljali še spalnico ALMA, za katero je bilo precej zanimanja. Tega žal ne moremo trditi za sedežno garnituro POLONA. Razveseljiv je tudi zelo dober odziv kupcev za kuhinje BREST v vseh izvedbah 09, 10, 10/S in 11. Tako je mogoče trditi, da bomo ravno kuhinje BREST-11 lahko ponudili tržišču v vsaj dveh izvedbah.

Tudi za jedilnici B-2 in B-3 je bilo veliko povpraševanje.

Opazili pa smo, da kupce nekoliko presenečajo dokaj visoke

cene, sicer pa so jim modeli in njihova uporabnost zelo všeč. Seveda smo imeli razstavljene tudi že znane izdelke, program KATARINA, sedežne garniture Mojca in drugo.

Na splošno lahko trdimo, da smo kupca in poslovne partnerje na velesejmu v Zagrebu presenetili z nekaterimi novimi izdelki in tako popestrili našo ponudbo. Splošno znano pa je, da BREST lahko ponudi skoraj vse za opremo celotnega stanovanja oziroma hiše, ob čemer so kupci še posebej zadovoljni.

Na tem velesejmu nas je obiskalo tudi nekaj poslovnih ljudi iz tujine predvsem iz zahodnoevropskih držav in iz bližnjega vzhoda. Z vsemi smo seveda imeli ustrezne razgovore, vendar uspehov ob teh stikih še ni mogoče oceniti. Prav gotovo, da v splošnih naporih za čimvečji izvoz tudi ti ne smejo izostati.

Ob koncu bi lahko sklenil takole:

Se ena velika predstavitev Bresta je za nami; vsekakor upam, uspešna. Sedaj se pripravljamo že na naslednjo.

F. Turk

Precejšnje zanimanje za našo novo jedilnico B-3

Brestov obzornik - Brestov?

Bralcem prav gotovo ne bo težko opaziti, da je v tej številki strašno malo zapisanega o življenju in gospodarjenju na Brestu, bodisi iz posameznih temeljnih organizacij bodisi iz delovne organizacije kot celote — kar pa mora biti v jedru našega uresničevanja temeljne vsebinske zasnove glasila.

Vemo, da je pot od zamisli do končnega izdelka (v tem primeru našega glasila) dolga in težavna in da se zamisel na tej poti v marsičem spremeni. Uredniški odbor si je ob vsebinskem oblikovanju te številke zamislil kar 20 naslovov oziroma tem, za katere je menil, da predstavljajo bistvene izseke iz celotnega gospodarjenja in življenja na Brestu; tudi težav ni malo. Od teh zamisli smo dobili le 6 prispevkov, 14 »domačih« sodelavcev pa nas je kljub našim prizadevanjem pustilo na cedilu. In vsebinska podoba te številke je pač takšna kot je...

Prav je in nujno, da nismo ozko zaprti zgolj za tovarniške zidove in veselimo se, da imamo tudi številne zunanje sodelavce. Če pa bo glasilo izgubilo stik z resničnim notranjim življenjskim utripom našega delovnega kolektiva, bo izgubilo tudi svoj namen in smisel. Poklicnih novinarjev pač nimamo; glasilo soustvarjamo vsi (ali bi vsaj morali) in zato naj bi odsevalo nas in naše okolje, v katerem delamo in živimo.

O tem bi veljalo razmisliti. In ne le razmisliti.

Urednik

Življenje samo narekuje...

PREDLAGANE NOVOSTI V ZAKONU O DELOVNIH RAZMERJIH

Letos bo skupščina SR Slovenije obravnavala predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih. Predlagatelj tega zakona je republiški komite za delo; le-ta je pripravil nekatere utemeljene zahteve, ki narekujejo spremembe in dopolnitve omenjenega zakona.

Na pobudo predsedstva republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije so junija in julija letos v občinskih svetih zveze sindikatov in še nekaterih organizacijah združenega dela razpravljali o uresničevanju zakona o delovnih razmerjih. Namen teh razprav je bil, da bi opozorili na nejasnosti in težave, ki se pojavljajo v življenju ob uresničevanju zakona.

Na podlagi predlogov in pripomb iz javne razprave je bila oblikovana ocena o uresničevanju zakona o delovnih razmerjih, ki zajema ugotovitve po posameznih področjih zakona, na katere je javna razprava dala največ predlogov in pobud za ponovno preučitev.

Splošna pripomba iz razprave je, da zakona o delovnih razmerjih ni potrebno preveč spreminjati, ker daje možnost za samoupravno urejanje posameznih pravic in obveznosti s samoupravnimi splošnimi akti. Predvsem je treba zagotoviti enotno razlago zakona, saj poznamo že vse preveč nasprotujočih si razlag. Novela zakona o delovnih razmerjih naj zahteva urejanje posameznih predpisov iz delovnih razmerjih s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev, ki je podlaga za sprejemanje, razlago in uporabo samoupravnih splošnih aktov.

Ob posameznih področjih zakona pa so se izoblikovale naslednje neposredne pripombe:

Sklenitev delovnega razmerja

Postopek za sklenitev delovnega razmerja je predlog, zlasti pa rok za pravno varstvo kandidata. Ta rok naj bi se po predlogih iz razprave skrajšal s 30 na 8 dni. Pripomba je bila tudi glede določila o vročanju samoupravnih splošnih aktov, s katerimi bi morali biti kandidati seznanjeni že pred sprejemom v delovno razmerje. Predlagano je, da bi delavce — kandidate s samoupravnimi akti seznanili na seminarjih ali prek oglasnih desk. Spremembe zakona naj bi dopuščale tudi možnosti za sklepanje delovnega razmerja prek internih razpisov.

PLAN 1982

(Nadaljevanje s 1. strani)

jino. Tako postavljenemu planu se podrejo vsi ostali plani.

Vsekakor pa ostaja pri sami sestavi še vrsta nerešenih vprašanj, ki se nanašajo na pogoje gospodarjenja. Predvsem je to vprašanje naraščanja cen v prihodnjem letu. Osnutki resolucije sicer predvidevajo bistveno manjšo rast cen, vendar so letošnje ravni cen reproduksijskih materialov in surovin že tako visoke, da bo porast porabljenih sredstev precejšen. Zato bo tudi nujen delni popravek cen končnih proizvodov.

Druga neznanka je družbeni dogovor o razporejanju dohodka, ki temelji na doseženih rezultatih leta 1981. Zato bomo morali hkrati z zaključnim računom sprejeti tudi aneks k planu, ki bo popravil plan glede na določila družbenega dogovora. Seveda pa ostajajo tudi še druge manjše neznanke.

Predvsem se moramo zavedati, da je plan vodilo za uresničitev zastavljenih glavnih ciljev. To pa sta v današnjem trenutku nedvomno področje ekonomskih odnosov s tujino ter delitev dohodka.

P. Oblak

V spremembah zakona naj se črta določilo 74. člena, po katerem lahko delavci določenega profila sklenejo delovno razmerje tudi v drugi organizaciji združenega dela za tretjino delovnega časa.

Med primeri sklepanja delovnega razmerja brez oglasa naj bo navedena tudi invalidna oseba, ki je uspešno opravila usposabljanje, na katerega jo je napotila skupnost za zaposlovanje. Tak delavec se namreč usposablja v določeni organizaciji, ne da bi bil z njo v delovnem razmerju, pravice pa uživa po zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Z delom pridobljena delovna zmožnost

V javni razpravi se je oblikoval predlog, naj zaradi različnih pojmovanj te določbe zakon določi postopek za ugotavljanje delovne zmožnosti. Z delom pridobljeno delovno zmožnost naj bi priznavali interno za največ eno stopnjo šolske izobrazbe, če pa bi veljala zunaj organizacije združenega dela, naj bi jo preverjala gospodarska zbornica.

Poskusno delo

Glede poskusnega dela so mnega deljena. Mnoge organizacije imajo uvedeno poskusno delo za vse delavce, ki sklepajo delovno

razmerje, ker menijo, da je to bolj enostavno in ni razlik med delavci.

Druga vrsta pripomb pa zagovarja čim manj poskusnega dela in predlaga, naj bo poskusno delo vezano na delavca, ne pa na delo in naj se uvede le v primeru, ko s poprejšnjim preizkusom delovne sposobnosti kandidata ni mogoče ugotoviti njegove dejanske sposobnosti.

Pripravnništvo

Zakon bi moral ločiti pripravniško dobo delavca, ki konča študij, pa doslej ni opravljal takšnih del, od pripravniškega dela v klasičnem pomenu. Delavec, ki ob delu doseže višjo stopnjo izobrazbe, naj bi glede na to, da že ima delovne navade, imel polovico krajšo pripravniško dobo kot pripravnik, ki prvič sklepa delovno razmerje.

Predlagano je tudi, da se določba o pripravništvu vključi v vzgojno-izobraževalni proces na vseh ravneh izobraževanja in da pripravniku preneha delovno razmerje le, če po drugi ponovitvi pripravniškega izpita ni uspešno opravil.

Izobraževanje ob delu

Zakon bi moral določiti minimalni obseg pravic posameznikov, ki se izobražujejo za potrebe organizacije združenega dela in na njene stroške. S tem bi vsaj okvirno poenotili njihov status. Zakon tudi ne bi smel dopustiti enostranske prekinitve štipendijske pogodbe.

(Konec prihodnjič)

A. Perčič

Volitve so vse bližje

TEMELJNE NALOGE SINDIKATOV OB PRIPRAVAH

V začetku prihodnjega leta je pred nami pomembna naloga: skupščinske in druge volitve kot sklepno dejanje političnih dejavnosti, ki jih je potrebno opraviti še letos. Pripraviti moramo vse potrebno za občne zbornice osnovnih organizacij zveze sindikatov, skupščino zveze sindikatov v občini in za kongresa zveze sindikatov Slovenije in Jugoslavije. Ob tem bo treba pripraviti celovite ocene dela in volitve na vseh ravneh sindikalne organiziranosti.

Poleg tega so skoraj istočasno pred nami volitve v skupščine družbenopolitičnih skupnosti, v samoupravne interesne skupnosti in ne nazadnje v samoupravne organe temeljnih in delovnih organizacij. Vsekakor so kadrovske priprave v središču dejavnosti vseh družbeno političnih organizacij, ki terjajo celovito zasnovo in medsebojno usklajenost.

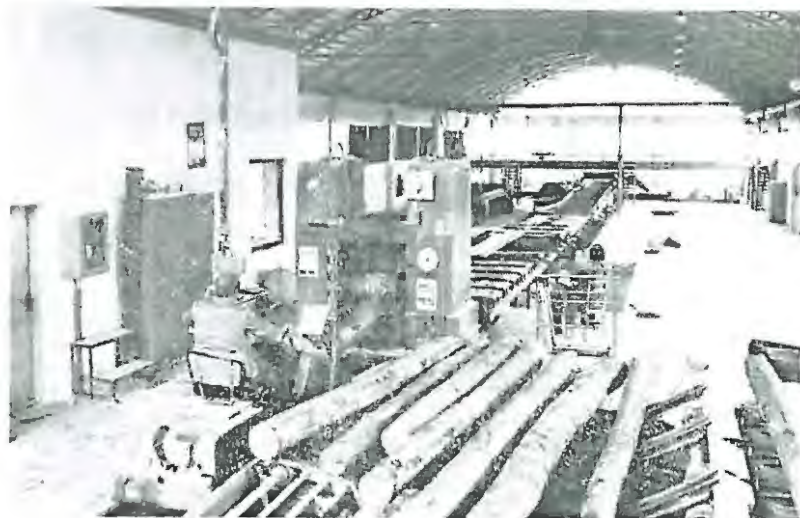
Predvsem morajo osnovne sindikalne organizacije kot nosilci priprav v temeljnih organizacijah imeti pred seboj celoten pregled, kam je potrebno evidentirati možne kandidate. Le tako bomo izvolili najustreznejše delavce in z vso odgovornostjo uveljavili družbeno dogovorjena načela, merila in postopke kadrovske politike. Nujno je, da v osnovnih organizacijah ne gledamo samo potrebo v svoji lastni delovni sredini, ampak moramo sposobne delavce evidentirati kot možne kandidate tudi za druge družbene funkcije.

Da bi vse naloge iz priprav na skupščinske in druge volitve opravili pravočasno, moramo čimprej temeljito oceniti lastne kadrovske razmere in potrebe posameznih delegacij ter drugih organov in organizacij. Prvo obdobje evidentiranja možnih kandidatov moramo namreč že zaključiti. Celotne kadrovske priprave so v precejšnji meri odvisne od prizadevnosti nosilcev v osnovnih organizacijah in v občini-

skem svetu, zlasti pa je treba v kadrovske priprave zagotoviti tesno sodelovanje v zvezi komunistov in z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v okviru socialistične zveze.

V mandatnem obdobju, ki se izteka, se je z izobraževanjem, političnimi šolami in v samoupravnih praksih usposobila vrsta novih kadrov, ki so pripravljeni na samoupravno in politično delo. Zato moramo prav te evidentirati za najodgovornejše funkcije v sindikatu, za člane delegacij za družbenopolitično skupnost in samoupravne interesne skupnosti, za delavske svete in ne nazadnje tudi za oba naslednja kongresa sindikatov.

F. Žagar

Žagalnica v Starem trgu dela za izvoz tudi ob sobotah

Čedalje večji izvoz

PRIZADEVANJA ZA VEČJI IZVOZ V TOZD MASIVA

Letos si še posebej prizadevamo za čim večji izvoz na konvertno področje. Prepričan sem, da sleherni zaposleni delavec ve, kako nujno je letos doseči načrtovani izvoz. Seveda to še ne pomeni, da tečejo stvari v proizvodnji gladko.

Predvidevamo, da bomo ustvarili za 1.425.000 dolarjev izvoza in 2.300.000 dinarjev uvoza. Tako bo izvoz presežen za 7 odstotkov, uvoza pa bo za 25 odstotkov pod načrtovanim.

Na prvi pogled so te številke skromne, vendar moramo povedati, da takšno razmerje med izvozom in uvozom že nekaj let stalno izboljšujemo. Letos bomo ves izvoz usmerili v Ameriko in v zahodno Evropo in sicer tako kot že nekaj let nazaj ob malenkostnem deležu uvoženih materialov. Naš cilj je, da bi v izdelke vgradili izključno domače materiale, vendar nas pri tem omejujejo zahteve kupcev, ki pogosto niso zadovoljni s kvaliteto naših domačih izdelkov.

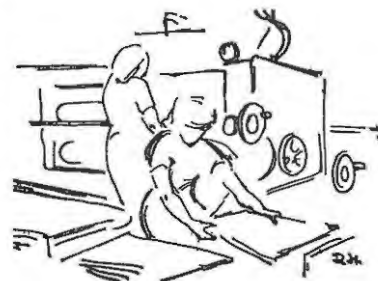
Največ težav pri doseganju izvoza imamo s premajhnim prostorom in z zelo omejenimi tehnološkimi možnostmi.

Običajno imamo v proizvodnji do dvajset različnih proizvodnih nalogov v majhnih serijah. Ker vemo, da bo takšna proizvodnja tudi v prihodnje, smo prisiljeni razmišljati o rekonstrukciji tovarne. Le-ta je nujna, če bomo hoteli še naprej izvažati na omejenih tržišča, saj je od vsega pohištva največ možnosti ravno na izvoz pohištva iz masivnega lesa.

Zavedamo se, da se bomo morali rekonstrukcije tovarne lotiti zelo resno in odgovorno bodisi v tovarni sami bodisi v razvojni

in prodajni službi. Potrebna bo skupna akcija, sicer rekonstrukcija ne bo obrodila zelenih sadov. Trenutno stanje v proizvodnji rešujemo tako, da s prerazporeditvijo vseh delavcev obvladujemo ozka grla v proizvodnji. Če pa bi bil plan izvoza, pa tudi celotni plan realizacije ogrožen, bomo uvedli delo ob prostih sobotah.

Tudi v prihodnjem letu računamo na povečanje izvoza kljub nekaterim težavam, ki se kažejo že sedaj. Pričakujemo, da bo začelo primanjkovati repromaterialov (vijaki, lepila), čeprav teh težav do sedaj nismo imeli.

Ob nabavah domačih repromaterialov se kaže težnja po devizni participaciji. Zato bo treba v prihodnje še bolj uveljavljati dohodkovne odnose, predvsem pa bolj uskladiti skupni nastop na zunanjih tržiščih.

Na koncu bi rad dodal še to, da se bomo morali vsi skupaj krepko potruditi za večji izvoz, kar v praksi pomeni več umskega in fizičnega dela kot do sedaj. Le tako se bomo zares obnašali stabilizacijsko in premagali trenutno zapleteno gospodarsko razmere.

M. Kusič

Se ena inačica našega sestavljivega programa 3 x 3

Iz drugih lesarskih kolektivov

MEBLO je podpisal pogodbo z nigerijskim partnerjem o postavitvi tovarne za proizvodnjo različnih vrst pohištva v Nigeriji. Tovarna bo predstavljala skupno naložbo oziroma mešano podjetje. Nigerijski partner bo prispeval 60 odstotkov ustanovnega kapitala, 40 odstotkov, kar je največ lahko po nigerijskih predpisih, pa Meblo. V istem odstotku kot vložen kapital se bo delil dobiček firme, vse morebitne izgube pa bodo pokrivali iz ustanovitvenega kapitala. Meblo bo svoj delež prispeval v obliki strojev ter sestavnih delov pohištva in repromateriala. Obenem se je tudi zavezal, da bo dal potrebno število strokovnjakov, ki bodo vodili predvsem dela v proizvodnji. Tovarna naj bi začela s poskusno proizvodnjo v drugi polovici prihodnjega leta.

Specializirana proizvodnja in potreba po furnirju sta v **JAVORJU** in **NOVOLESU** sprožili zamisel o skupnem vlaganju sredstev v ustanovitev skupnega lastnega gospodarskega podjetja v Kamerunu za izkoriščanje gozdov in za primarno predelavo lesa. Podpisan je bil že ustrezen samoupravni sporazum o ustanovitvi tega podjetja. Predračunska vrednost skupnega vlaganja znaša 2.145.000 dolarjev. Sedaj pripravljajo vse potrebno za izpeljavo te zahtevne naložbe, ki bo omogočila redno oskrbo s potrebnimi surovinami in obenem večjo proizvodnjo za izvoz pri obeh sovlagateljih.

LIP Bled je svoj proizvodni program pohištva dopolnil z novimi izdelki — posebno omaro in toaletno mizico iz struženega lesa. Struženo pohištvo so v njihovem programu sprva predstavljali le pogradi in podnožja, nato pa še postelje in nočne omarice. Z novimi izdelki so tako za potrošnike dopolnili celovitejšo ponudbo struženega programa — spalnic.

ELAN se je odločil, odkupiti trgovsko firmo na Švedskem, s čimer bi še učinkoviteje prodal na skandinavsko tržišče smuči in športne opreme. Razmere na svetovnem tržišču smuči so namreč izredno težavne; od svetovne proizvodnje 12 milijonov parov smuči letno jih tržišče v sedanjih razmerah ne more sprejeti niti 8 milijonov parov. Z nakupom veleprodajne organizacije na Švedskem, ki se bo bavila s prodajo športnih izdelkov, pričakujejo, da bo prodaja na tem trgu fizično naraščala za najmanj 10 odstotkov letno.

V **GLIN** Nazarje niso zadovoljni z letošnjo proizvodnjo surovih ivernih plošč. Zastoji zaradi iztrošenosti tehnoloških naprav so bili kar dvakrat večji od načrtovanih. Boljše rezultate si obetajo po obsežni rekonstrukciji tovarne iverk. Generalna popravila bodo opravili na notranjih postajah, zamenjali bodo cirkone in ventilatorje pri pripravi iverja in opravili še vrsto drugih manjših del.

V **SAVINJI** so sprejeli akcijski program za doseganje načrtovane razvoja delovne organizacije v letu 1981. V programu so posebej poudarjeni naslednji cilji: doseči načrtovani obseg proizvodnje, povečati izvoz predvsem na konvertibilno področje, dograditi sistem nagrajevanja po delu in rezultatih dela ter izboljšati organizacijo dela, organiziranost skupnih funkcij na ravni delovne organizacije in sistem poslovne informatike.

TOVARNA MERIL je v okviru svojega poslovanja tudi pomemben izvoznik. Letos so svoje izvozne načrte doslej celo presegli in s pravico do dela deviznih prilivov v glavnem pokrili vse potrebe po uvozu repromaterialov. Ves izvoz gre na konvertibilno področje, predvsem v ZDA. Tudi za naprej v izvozu dobro kaže.

LESNINA bo za letošnji dan republike odprla v Banja Luki svojo novo blagovno hišo. Gradbena dela so že končana in sedaj opravljajo obrtniška dela ter

urejajo zunanost te velike trinadstropne zgradbe. V njej bo skupaj 3600 kvadratnih metrov površine, od katere bo kar 3000 kvadratnih metrov namenjene razstavnemu prostoru. To bo po velikosti največji prodajni center v Banja Luki.

V **INLESU** si prizadevajo za čim večji izvoz. Da bi ga še pospešili, so se tudi oni odločili za uvedbo internega stimuliranja izvoza.

ALPLES se pripravlja na veliko rekonstrukcijo tovarne za fonsko in garniturno pohištvo. Svojemu dopolnjenemu proizvodnemu programu so prilagodili tudi izbiro strojne opreme, od katere bo tretjina iz Italije, tretjina iz Zahodne Nemčije in tretjina domače, predvsem Alplesove. Tehnologija je zastavljena tako, da bo dajalo 400.000 dinarjev dohodka na delavca; avtomatizirane opreme bo 80 odstotkov in zato ne bo treba zaposliti novih delavcev; 40 odstotkov celotne proizvodnje bo za izvoz.

Letošnja ozimnica

Z jesenjo pride tudi skrb za nabavo ozimnice. Letos bo, kakor kaže, s preskrbo nekoliko manj težav, saj je krompirja, čebule, zelja in jabolk dovolj. Potrebe po posameznih pridelkih pa so letos precej večje od lanskih, saj bomo morali nabaviti na primer 20 ton več jabolk, (na našem območju je sadje slabo obrodilo) in fižola približno 3 tone več, za katerega pa obetajo, da ne bo cenejši od 80 dinarjev. Krompirja pa so delavci naročili približno toliko, kolikor smo ga lani oddali.

Na ceno posameznih pridelkov ne moremo bistveno vplivati, saj so vse cene dogovorjene. K nabavi ceni moramo prišteti še stroške prevoza in pa nekaj par za morebitni calo. Če naše cene primerjamo z ostalimi cenami za

ozimnico, ugotovimo, da so v vsakem primeru nižje, obenem pa se trudimo, da preskrbimo kolikor je le mogoče kakovostno blago.

Letos bomo prvič imeli za prodajo tudi nekaj hrušk sorte Klerzo, jabolka pa bodo v glavnem sorte zlati delišes, jonatan in nekaj jonagolda. Čeprav kostonj ni sestavni del ozimnice, je pa izvrsten poslastek, ga bomo tudi letos preskrbeli nekaj ton, saj kaže, da bo dobro obrodil, samo če ga ne bo prehitro zamelel sneg, kakor se je zgodilo lani.

Za konec in v ilustracijo naj povemo, da bo tehtala vsa ozimnica skupaj približno 150 ton.

P. Kovšca

Koristen sindikalni izlet

Zadnje poletne dni je v septembru izvršni odbor sindikata v TOZD MASIVA organiziral dva in pol dnevni izlet po Bosni. Ogledali smo si Bihać, Jajce, Drvar, Kozaro s spomenikom na Mrakovici in ustaško koncentracijsko taborišče v Jasenovcu.

Udeleženci izleta smo imeli priložnost spoznati kraje, v katerih je naš narodnoosvobodilni boj kalil največje junake, kjer je narod z vso močjo podpiral naše narodnoosvobodilno gibanje, kjer je sovražnik z vso brutalnostjo divjal in moril nedolžno prebivalstvo.

Prav kraji kot so Bihać, Jajce in Drvar so bili srce našega narodnoosvobodilnega gibanja, saj so bili tam zgodovinsko pomembni trenutki: rojstvo nove Jugoslavije; v teh krajih se je zadrževal vrhovni štab, nacionalni komite — prvi zameetek nove vlade; ti kraji so bili več kot polovico voj-

nih dni osvobodjeno ozemlje in tako naprej.

Priložnost smo imeli spoznati tudi partizansko in legendarno Kozaro z veličastnim spomenikom na Markovcih ter koncentracijsko taborišče Jasenovac.

Ta dva kraja spominjata na najmračnejše trenutke druge svetovne vojne pri nas.

Ob ogledu spominskih obeležij smo imeli tudi priložnost, ogledati si film o narodnoosvobodilnem gibanju na Kozari.

Koncentracijsko taborišče Jasenovac predstavlja največje taborišče zadnje vojne v Jugoslaviji, obenem pa je bilo med največjimi taborišči v Evropi.

V tem taborišču so ustaši opravljali vsakodnevne nokole otrok, mož in žena v šestih mučilnicah in sicer od leta 1941 do 1945, v katerih je izmučilo življenje več kot 700.000 ljudi. Če primerjamo to število s številom žrtev druge svetovne vojne v Jugoslaviji, ugotovimo, da predstavlja to več kot tretjino vseh žrtev.

Oblike taborišča so ustaši proti koncu vojne uničili, saj so se bali dokazov, ki bi jih bremenili načloveških dejanj, vendar se je majhna skupina taboriščnikov z begom rešila in je bila živa pričča dogajani.

Na mestu, kjer so stali objekti, je postavljen prekrasen spomenik v obliki razprtega cveta tuljana, ki simbolizira željo po svobodi.

Vsi zgovorjeni dogodki, spominska obeležja, pa tudi kraji sami, so vse udeležence izleta izredno impresionirali.

V mislih na vse te dogodke smo se vračali proti domu ter si zaoblubljali, da bomo varovali pridobitve naše revolucije ter še naprej gojili bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije.

V. Jerič

Drva so pripravljena za zimo (foto Janez Zrnc)

Notranjski listi oktobra

Nekako pred štirimi leti je izšel prvi zvezek zbornika Notranjski listi, ki je med našimi ljudmi doživel topel sprejem, pohvalne ocene pa tudi v širši slovenski javnosti.

Takšen odmev, pa tudi pravcata življenjska potreba, da se nadaljuje z raziskovanjem, odkrivanjem in predstavljanjem našega prostora, ki ima izredno bogato zgodovino, naravne in sociološke posebnosti, sta skorajda zahtevala, da postane tovrstna dejavnost trajna.

Stvar se je sicer nekoliko zavlekla ... Potrebno je bilo najti novega izdajatelja, izoblikovati trajnejši sistem financiranja, normativno urediti izdajanje in še marsikaj. Izdajateljstvo je prevzela občinska kulturna skupnost, ki je to dejavnost vključila v svoj redni program, pri financiranju pa so s predplačili priskočile na pomoč organizacije združenega dela in družbenopolitične organizacije. Seveda je tudi vsebinska priprava terjala

svoje; zlasti je mnogo časa odvezlo raziskovalno delo, ki je bilo potrebno, da bi uresničili zastavljeno vsebinsko zasnovano.

Zdaj je končno drugi zvezek Notranjskih listov pred izidom. Posvečen je štirideseti obletnici vstaje slovenskega naroda in takšno je tudi njegovo vsebinsko jedro. Dobršen njegov del je namreč posvečen celovitemu prikazu ožje Notranjske v letu 1941 ter orisu revolucionarnih dogodkov in gibanj, ki so pripeljala do vstaje. Preostali del zbornika posega tudi na druga področja (geografija, arheologija, starejša zgodovina, umetnostna zgodovina, literarna zgodovina, leposlovje, bibliografija, predstavitev nekaterih znanih rojakov in podobno).

Nadrobneje bomo zbornik, njegovo vsebino in vlogo predstavili v prihodnji številki obnem z obvestilom o možnostih za nakup te naše »notranjske publikacije«.

B. Levec

NAŠI LJUDJE

Janez STRLE — starejši, doma iz Roba na Dolenjskem, je v temeljni organizaciji MASIVA Martinjak zaposlen že šestindvajseto leto. Opravljal je že številna dela in naloge, od delavca do inštruktorja in sušilničarja. Sedaj opravlja dela in naloge lepljenje brusnih pasov ter skladiščnika rezil in šablon.

Ze pred to zaposlitvijo je opravljal različna dela doma ter se ukvarjal tudi s »suho robo«. Veseli ga delo v lesni industriji in zato tudi to delo z veseljem opravlja. S pomočjo svojih sodelavcev si je lepo uredil delovno mesto, kolikor mu sicer sedanji tovarniški prostori to dopuščajo.

Sam pravi, da je poraba brusnih papirjev velika in bi jo z ustreznimi tehnološkimi izboljšava-

mi morali zmanjšati. Isto velja za lesne odpadke. Čeprav skušamo les čimbolje izkoristiti, ga še vedno preveč kvalitetnega zvozimo v peči. Takšne kvalitetne lesne odpadke bi lahko razrezali v frize, ki bi jih porabili za izdelavo otroških igračk.

Na vprašanje kaj meni o nagrajevanju po delu VZD-2, je rekel: »Ves postopek in priprave na to nagrajevanje se vlečejo že tako dolgo, da v njegovo uresničitev malokdo sploh še verjame.«

Kot imamo mi vsi majhne in večje želje, ima tudi Janez Strle veliko željo, da si dograji svoj dom, v katerem želi zaživeti ob upokojitvi. Prav to pa mu želi tudi ves kolektiv MASIVE.

M. Dragolič

V nekdanji zabojski TLI so pisarniški prostori

ANTON AVSEC
JANEZ ŠUMRADA

Ob posvetih na Kožljeku leta 1941

KRATEK ORIS PRIPRAV NA MNOŽIČNO VSTAJO IN NA OBLIKOVANJE OSVOBOJENEGA OZEMLJA NA NOTRANJSKEM POZIMI 1941—1942

Za razvoj komunistične partije in osvobodilne fronte je izjemnega pomena sestanek notranjskih komunistov 27. maja 1941 pri Tonetu Zalarju-Zanu v Borovnici; vodil ga je član politbiroja CK KPS Miha Marinko, sprejeli pa so naslednje konkretne naloge: širjenje organizacije KP in OF, vključevanje mladine, zbiranje orožja, streliva, podatkov, o italijanski vojski, politični orientiranosti starojugoslovanskih oficirjev in podoficirjev.

Neposredno zatem, 7. junija 1941, je Ivan Novak-Očka ustanovil v Cerknici Okrožni komite KPS in postal njegov sekretar. Približno mesec dni kasneje se mu je pridružil France Popit-Sine. Z Janezom Hribarjem, predvojnimi komunistom, ki je deloval pretežno v Loški dolini, na Blokah in Vidovskem, so organizirali vrsto partijskih celic. Prva je nastala maja 1941 v Cerknici, junija in julija, ko se je po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo politično in organizacijsko delo močno povečalo, pa so ji sledile nove.

Do razmaha prvih partijskih celic pa je prišlo v avgustu, septembru in oktobru. Avgusta nastaneta v Cerknici in na Rakeku tudi celici SKOJ. Tedaj se je veliko notranjsko okrožje razdelilo v šest rajonskih komitejev, po Novakovi in Popitovi aretaciji oktobra 1941 pa sta nastali dve okrožji, vrhniško in cerkniško.

O izjemnem razvoju KPS na Notranjskem v prvem letu vojne pričajo tile statistični podatki: KPS je imela pred razpadom stare Jugoslavije na terenu 3 partijske celice (Vrhnik, Borovnica, Loška dolina) z 12 člani in nekaj skojevci, do konca 1941 pa je narasla na 24 celic, ki so imele čez sto članov. Značilno je, da je partija organizacijsko posegla tudi na hrvaško ozemlje (Prezid) in da se je takšno sodelovanje s Hrvati stalno poglobljalo.

Partijsko omrežje se je sprva razvijalo precej hitreje kot organizacija OF. Nedvomno je temeljni vzrok temu dejstvo, da je bila Notranjska ob razpadu stare Jugoslavije politično precej enotna. Sprva je bilo potrebno ustanavljati odbore OF le v večjih središčih. Partija je množično aktivizirala ljudi in najboljše neposredno sprejemala v svoje vrste, ne

da bi širila OF kot množično osnovo. Poleg tistih, ki so se njeni liniji približevali že pred vojno (sindikati, društva kmečkih fantov in deklet, kmečko-delavsko gibanje, sokoli), je pridobila tudi precejšnje število neopredeljenih.

Ustanavljanje terenskih odborov OF se je tako nekoliko zakasnilo, vendarle pa so prvi nastali že junija in julija 1941. leta. OF se je organizacijsko utrdila v drugi polovici leta: julija je nastal cerkniški okrožni odbor OF, na terenu pa je bilo več prvih množičnih ilegalnih sestankov OF; avgusta so bili ustanovljeni rajonski odbori OF, jeseni — od avgusta do oktobra — pa so nastajali kakor gobe po dežju terenski odbori. Omrežje OF je bilo tako do konca leta 1941 spleteno — nekateri ocenjujejo, da je konec leta 1941 in v začetnih mesecih 1942 na Notranjskem sodelovalo ali pa vsaj simpatiziralo z OF več kot tri četrtine prebivalstva.

Zato lahko zapišemo, da je bil teren konec leta 1941 politično dobro pripravljen, da sta OF in KPS dobili množično podporo med ljudmi in sta goste organizirali svoje terenske odbore in celice.

Kmalu so se začele tudi večje trozilne in sabotažne akcije (omenimo le za okupatorja zelo boleče sabotaže na strateško najvažnejši progi Ljubljana—Rakek—Postojna—Trst) in prve oborožene akcije. Sredi julija je nastala na Ljubljanskem vrhu Borovniška partizanska četa, ki se je konec avgusta premaknila na Kožljek in se povezala z Mokroško četo (ta je nastala s preselitvijo dela Molniške čete), z akcijami pa se je usmerila pretežno na železniško progo.

Prva množična mobilizacija IOOF septembra 1941 je imela zlasti velik uspeh med mladino v Ljubljani in notranjskih krajih. Borovniška in iz novih borcev nastale Loška, Preserska, Rabska in Solska četa so se v začetku oktobra organizacijsko povezale v Krinski bataljon, v katerega je spadala tudi Ribniška četa. Po načrtovanih, a neizvedenih akcijah (Klance, viadukt Borovnica) je bataljon 19. in 20. oktobra 1941 napadel italijanski posadki v Ložu in Bezuljaku. Ti dve prvi večji oboroženi

partizanski akciji v Ljubljanski pokrajini sta za trenutek zmedli italijansko ofenzivo, ki se je na tem območju odvijala od začetka oktobra. Vendar so Italijani prešli v sistematično hajko proti prvemu polbataljonu (Loška, Rabska in Preserska četa) ter do konca oktobra razbili prvi in drugi polbataljon (Borovniško četo).

Večina borcev se je umaknila na svoje domove in v Ljubljano in v začetku novembra 1941 je ostala le skupnica treh, ki se je do napada na preserski most (4. 12. 1941) povečala na devet partizanov.

Njihovo taborišče je nastajalo med Kožljekom in Slemenom nad Borovnico. Sprva je bil za komandirja izvoljen Tone Bavec-Cene, komisar pa je bil Tone Zalar-Zan. Po prihodu Staneta Semiča-Dakija pa je postal Daki komandir, Cene komisar, Zan pa intendant. Pred 10. decembrom, ko je v taborišče pripeljal Janez Hribar 13 novih tovarišev, je bilo tam zbranih že 14 borcev. Ker se je njihovo število podvojilo, so začeli graditi barake. Zanjne so dokončali šele januarja 1942.

V drugi polovici decembra je bilo v taborišču že približno 70 borcev, zadnje dni leta 1941 in v januarju 1942 pa se je dotok novih moči še povečal — s skupino, ki jo je sredi januarja 1942 pripeljal Mirko Bračič, se je število borcev novega bataljona približalo 140 možem. Doma so bili z Rakeka, iz Brezovice, Notranjih gor, iz Vrhnik, iz drugih vasi na obrobju Barja in iz Ljubljane.

Glavno poveljstvo in CK KPS sta se že pred posvetovanjem v Stolicih (26. septembra 1941) zavedala, da je treba odpraviti tiste pomanjkljivosti, ki so bile krive, da se vstaja po začetnih uspehih še ni razvila v vseljudsko osvobodilno vojno. O tem ne pričajo samo članki v ilegalnem časopisu od konca avgusta 1941 naprej, marveč tudi neposredne akcije.

Tako vemo, da je namestnik komandanta glavnega poveljstva Aleš Bebler-Primož prišel na Notranjsko prvič že pred napadom na Lož, morda že konec septembra. V gozdu med Novo vasjo in Lahovim se je sestal z inštruktorjem CK KPS Francetom Popitom-Joklom. Glavna tema razgovora so bile priprave na organizacijo množične vstaje in osvobojenega ozemlja, kar pa sta seveda preprečila italijanska ofenziva,

ki je sledila napadu na Lož in Bezuljak, in razbitje Krimskega bataljona. Politične priprave pa so se ves čas nadaljevale — omenili smo že nastanek številnih partijskih celic in terenskih odborov OF v septembru in oktobru.

Jeseni je okupator prizadejal hude udarce tudi narodnoosvobodilnem gibanju na Gorenjskem, Štajerskem in v Prekmurju. Najvišje vojaško in politično vodstvo sta menila, da je na zimo treba prevzeti pobudo, na določenem področju ustvariti trajnejšo premoč nad okupatorjem, ponekod pa organizirati množično vstajo, osvoboditi ozemlje še pred zimo in ga čez zimo, ko so za to ugodne naravne možnosti, braniti za vsako ceno.

Poleg kritičnih napotkov v Stolicih in analize Edvarda Kardelja v pismu Centralnem komiteju KPS z dne 17. oktobra 1941 sta bila za vodilo in zgled ljudska vstaja v zahodni Srbiji in v zahodni Bosni ter prvo osvobojeno ozemlje — Užiška republika. Po zamisli glavnega poveljstva naj bi se množična ljudska vstaja začela v treh predelih Slovenije približno istočasno.

Na prelomu iz novembra v december 1941 je imel komandant

glavnega poveljstva Franc Leskošek-Luka sestanek s Stanetom Žagarjem, Francem Rozmanom in Alešem Beblerjem. Ti so dobili povelje, naj začno v najkrajšem času uresničevati koncepcijo množične vstaje in osvobojenega ozemlja, Žagar na Gorenjskem, Rozman na Štajerskem in Bebler na Notranjskem, kjer so bili — z vojaškega stališča gledano — podani temeljni pogoji za organizacijo množične vstaje šele decembra 1941, ko je začel pod Kožljekom nastajati Šerčerjev bataljon.

Bebler je bil na sestanku skeptičen in je izrazil pomislek, da je sicer v Menišiji najboljši partizanski kader v Ljubljanski pokrajini, da pa dvomi, če bo kaj mogoče napraviti brez splošne ljudske vstaje prebivalstva.

Glede začetka splošna ljudske vstaje na zimo so bila namreč mnjenja deljena, tako v Ljubljani kot na terenu (npr. Franc Rudolf). Nekateri tovariši so trdili, da je ljudstvo sicer politično dovolj pripravljeno, a da pozimi, v hudem mrazu in visokem snegu ni pogojev za množično vstajo (npr. Ante Novak), drugi, ki so teren tudi poznali od prej, pa so zatrjevali, da je množična vstaja izvedljiva (npr. Dušan Pirjevec). Dilemo je rešil dokončno šele Zidanšek s stališčem, da je treba poskusiti vse, da bi do vstaje prišlo tudi v težavnih naravnih razmerah.

(Konec prihodnjic)

(Iz drugega zvezka NOTRANJSKIH LISTOV, ki bo izšel sredi oktobra 1981).

PROGRAM PRAZNOVANJ OB PRAZNIKU OBČINE CERKNICA 19. OKTOBRU

petek, dne 9. 10. 1981

ob 13. uri otvoritev doma varnosti in obrambe v Cerknici

nedelja, dne 11. 10. 1981

ob 10. uri množična trimška kolesarska prireditev v Cerknici

petek, dne 16. 10. 1981

ob 16. uri v Novi vasi na Blokah odkritje spominske plošče dr. Božidarju Lavriču
otvoritev nove osnovne šole Tone Šraj-Aljoša in zdravstvene postaje

sobota, dne 17. 10. 1981

ob 10. uri svečan zbor delegatov občinske skupščine, delovnih ljudi in občanov ob občinskem prazniku in otvoritvi novih proizvodnih prostorov delovne organizacije Avtomontaža TOZD TTN Cerknica v industrijski coni Podskrajnik

nedelja, dne 18. 10. 1981

ob 10. uri otvoritev osnovne šole v Babnem polju
ob 10. uri množični pohod na Slivnico

Dr. Hinko Dolenc Spomini na Cerkniško jezero

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Dasiravno sem rekel, da ni moj namen pisati o legi in čudnih prikaznih na tem jezeru, hočem vendar samo to omeniti, kako občuten je ta svet za moč in kako daleč sega okraj, ki vodo v jezero odaja.

Bilo je leta 1877 že proti jeseni in suša velika. Studenci in tudi taki, ki so najbolj vztrajni, ponehali so in dežja je vse želelo. Popih južna sapa in zavleče se nebo in dober dež se ulije popolne, ali že na večer se sapa za sušne in zjutraj je bilo jasno.

Peljal sem se na Bloke in ko gledam proti jezeru, vidim breg, ki se vleče od Obrha mimo Gornjega Jezera popolnoma zalit in skoro da bi se bila hotela voda pri Behli čez ravnino razliti. Začudim se temu, ogledujem na Blo-

kah vse studence in vsako vodico ali niti najmanjšega znamenja ni bilo nikjer od minulega dežja.

Tudi ko se vračam v Loško dolino, šel sem takoj ogledovat Loški Obrh, ki se pri Danah v zemljo pogublja, a ni bilo niti kanca več vode kakor zadnje dni poprej, a vendar je bil jezerski Obrh, ki izvira komaj pol ure od Dan, poln in do vrha napet.

Govoril sem z ljudmi o tem, ali vedel mi ni nihče kaj povedati, nego ponavljati to, kar se tudi v Valvazorju bere, da je Jezeru se voda prikaže, če le okoli Snežnika grmi. In dosti resnice je v tem govorjenju, kar se vidi iz sledečega.

Prehodil sem do malega vse gozdove od Javornika dalje in okoli Snežnika in še dalje doli po Hrvaškem, a v nobeni dolini, v nobenem jarku ne opaziš niti ene

struge od vode razrite. Bil sem v hudih nalihih v gozdu, ali kakor hitro je dež nehal, tudi po tleh nisi več vode videl: sproti gine, ne napolni se noben kalič, po nobeni strugi voda ne teče.

Iz tega se lahko sklepa, da vsa tla po teh hribih puščajo in da pod vsemi so votline, ali pa prav mogoče tudi podzemeljsko jezero, katerega glavni iztok je Obrh pri Gorenjem Jezeru. Ako torej tudi še okraj Snežnika hudo dežuje, v tem ko po jezeru sonce sije, mogoče je, da nagloma voda pridrvi, kar se tudi večkrat zgodi. Tudi o priliki, o kateri sem govoril, povpraševal sem, kod je bilo kaj več dežja ter pozvedel, da okraj Snežnika proti Klanemu je bilo več dežja kakor takrat hribov.

Čudno je pri tem, da najbolj občutne oduške ima podzemeljsko

jezero ravno pri Cerkniškem jezeru, ko je vendar dosti bližnjih dolin takraj in okraj Snežnika. Vzemimo Loško dolino, v kateri tudi iz več jam voda izvira, in vendar kakor sem omenil, nikjer se ni poznalo dežja, samo jezerski Obrh je bil napet.

Vsak, ki kraje pozna, bode sodil, da voda, ki pri Danah v Loški dolini ponikuje, okraj hriba pri Obrhu zopet izvira. In vendar jezerski Obrh v suhi popolnoma preneha, a Loški nikdar ne, in napne se jezerska struga ravno od Obrha doli o priliki, ko Loški niti konca več ne kaže.

To bodi v premislek tudi tistim, ki o naših podzemeljskih vodah pri vsaki vedo, kje se v zemljo pogublja in kje zopet na dan prihaja.

Kakor sem že omenil, ni vsako leto, da bi se jezero popolnoma osušilo; niti se da o tem kaj govtovoga povedati, kdaj se osušeno jezero zopet napolni. Navadno je drugo polovico septembra že kolikor toliko vode nastopilo, a pomnim tudi leta, ko je na sv. Martina dan sneg popolnoma suho jezero zapadel.

Mokra jesen pa zalije vso ravnino in napravi povodenj, katerega škoduje bližnjim vasem, posebno Dolenjemu Jezeru, iz katerega celo ljudi prežene. Pa tudi Gorenjemu Jezeru pride voda skoro čez tretjino njiv pod vasjo.

Pri taki vodi se ve, da ni lova, niti zabave; ako še sapa vihti, delajo se veliki valovi, in celo voziti se po jezeru je nevarno. Tudi jaz sem skušal to nevarnost in še dan-

danes se mi zgodi, ko se spominjam dneva, katerega smem prištevati najhujšim, kar sem hudih prebil.

Po opravi bil bi moral že zjutraj iti. Nujno delo me je zadržalo in šele opoldne sem odrinil od doma. Na jezeru ni bilo človeka, da bi me bil prepeljal na Otok, vse je bilo v gozdu pri drveh. Vragov boter so bili sicer doma, a bili so bolni; vendar ker je moralo biti, odpravil se je mož, da me bode prepeljal. Takrat je mož že težko govoril, bil je zabuhel, oči so se mu lesketale, tudi hodil je težko, vozil je pa še vendar dobro.

Z menoj se je odpeljal tudi stari Telič, kateremu sem rekel »suh jezero«, ker ta mož ni bil lovec ne na vodi, ne po suhem in še skoro da veslati ni znal. Bil je mož že starček, bolj tenak in suhljat, belih las, sploh miren in pobožen človek. Kar ga je takrat najbolj veselilo, bilo je to, da so na Jezeru šolo napravili in se otroci v njegovi hiši shajali. »Kakovo šolo?« bodete vprašali, »saj je ni šole na Gorenjem Jezeru.«

Takrat je bila, učiteljeval je neki starček, ki je poleti pasel, pozimi pa otroke učil čitati in pisati in reči moram, da Telič ni preveč trdil, da več ko v drugih šolah znajo jezerski otroci za mali čas, kar se učijo. Vselej, kadar sem prišel na Jezero, moral sem v šolo priti in Telič mi je razkladal, kakor kakšen nadzornik in posebno mi predstavljajo svoje vnuke, ki so bili v resnici hvale vredni.

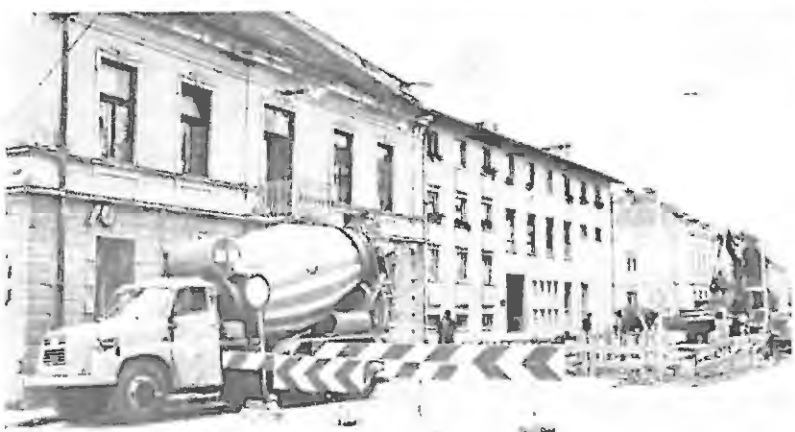
(Se bo nadaljevalo)

NAŠE MALO MESTO

Teče že četrto leto od poselitve Sinje gorice z montažnimi hišicami. Stanovalci pridno urejajo svoje vrtove in okolico. Komunala je poskrbela za komunalne ureditve, ki trenutno kar dobro služijo svojemu namenu. Ni pa popolnoma poskrbljeno za varnost. Dohod s Sinje gorice na glavno cesto četrtega maja je neprimeren predvsem zaradi slabega pregleda vozil, ki prihajajo iz cerkniške smeri.

Kriva je živa meja, ki je spričo obilice dežja prehitro zrasla. Stanovalci in obiskovalci tega novega naselja v našem mestu upajo, da bodo odgovorni tudi to, za varnost pomembno oviro, odpravili.

Ze več tednov v osrednjem delu našega malega mesta grmijo stroji in pokajo mine. Komunala in Hidrogradnja namreč opravljata zemeljska dela in montažo cevovodov sodobne kanalizacije, ki je za čistočo voda, okolja in takšno naselje, ki se čedalje bolj razširja, še kako potrebna.

Ob veselih in žalostnih dogodkih, ki smo jim bili priča posebno med presihanjem jezera, je za zaključek letošnje sezone taborila ob jezeru četica odreda tabornikov BRATSTVO iz Ljubljane. V osmih šotorih je 26 tabornic in tabornikov, sicer učencev srednjih šol iz Ljubljane, preživelo nekaj dni ob obali sicer še ne polnega jezera. Počutili so se dobro, le po pitno vodo so morali hoditi v Cerknico, pa še ta ni bila kaj dosti prida, kot so povedali.

S koncertom Koroškega akademskega okteta so se končale zelške prireditve

Filmi v oktobru

1. 10. ob 19.30 — italijanski western PRELUKNJANI DOLAR.
3. 10. ob 19.30 in 4. 10. ob 15. uri — italijanska komedija DVA SUPER POLICAJA.
4. 10. ob 19.30 — angleški vojni film ŽELEZNI KRIŽEC.
5. 10. ob 19.30 — angleški akcijski film AFERA OB NAFTI.
8. 10. ob 19.30 — ameriška srhljivka OPERACIJA LUCIFER.
10. 10. ob 19.30 in 11. 10. ob 16. uri — italijanska komedija SERIF V VESOLJU.
11. 10. ob 19.30 — angleška srhljivka DRACULA.
12. 10. ob 19.30 — ameriška drama AMERIŠKI GIGOLO.
15. 10. ob 19.30 — francoski ljubezenski film MLADI ZAKONCI.
17. 10. ob 19.30 in 18. 10. ob 16. uri — angleška komedija NOROST V CAMPU.
18. 10. ob 19.30 — ameriški vojni film NAREDNIK STEINER.
19. 10. ob 19.30 — francoski erotični film KATARINA.
22. 10. ob 19.30 — angleška srhljivka POLETJE GROZE.
24. 10. ob 19.30 in 25. 10. ob 16. uri — SERIF V DOLINI NILA.
25. 10. ob 19.30 — ameriški fantastični film OSMI POTNIK.
26. 10. ob 19.30 — angleški glasbeni film DIVJI FANT.
20. 10. ob 19.30 — ameriška srhljivka ON JE VEDEL, DA SI SAMA.
31. 10. ob 19.30 in 1. 11. ob 16. uri — ameriški akcijski film LOVEC.

Nova šola tudi na Blokah

Nazadnje smo se dogovora vendarle držali. Sklep pretekle seje skupnega odbora za izgradnjo šol, vrtcev in telovadnic je namreč bil, da se šolo v Novi vasi usposobi za delo do 1. septembra, uradno otvoritev pa da opravimo skupaj z zdravstvenim domom ob občinskem prazniku.

Od 1. septembra letos mladi Bločani hodijo v šolo, ki je vredna tega imena. Ni sicer še vse na svojem mestu. Marsikaj v hiši in okrog nje bo treba še urediti, da bi ob otvoritvi ljudje ne imeli preveč upravičenih pripomb, vendar pouk od prvega dne teče normalno, v urejenih lepih učilnicah. Popoldanske izmene ni več. Prvi štirje razredi imajo vsak svojo učilnico. Zdaj lahko rečejo, da imajo v šoli drugi dom, ki je vsaj tak, če ne lepši, kot doma. Predmetni pouk je v kabinetih.

Učenci se selijo za posamezne predmete v ustrezne učilnice.

Prvič v zgodovini bloškega šolstva imajo učitelji možnost, da se na delo pripravijo v šoli — za svojo mizo.

To so najbolj očitne pridobitve za učence in za delavce šole. Toda glede na pogoje, iz kakršnih smo prišli, so že ti skoraj neverjetni. Zato ne bo težko razumeti, zakaj se je kolektiv te šole zadnjih štirinajst dni počitnic od prvega do zadnjega člana prelevil v zbor čistilk, pometačev in nosačev. Le tako je bilo namreč mogoče prvega septembra spustiti učence v pripravljene in urejene ter čiste učilnice.

Samoprispevek, ki teče letos že sedmo leto, je torej obrodil tudi na Blokah. Skoda, da je v tem sicer čistim vinu nekaj nepotrebnih motnih kapelj, ki se jih

nikakor ne moremo znebiti: zakaj je bilo treba toliko nategovanja okrog obnove telovadnice, ki še danes ni končana, čeprav smo šli gradit šolo na to mesto prav zaradi nje? Zakaj igrišče niso gradili hkrati? Zakaj še danes ne vemo, kako bo z opremo telovadnice (cerkniška je bila ob otvoritvi opremljena)? Zakaj toliko zavlačevanja s prispevkom kulturne skupnosti za ureditev odra in drugih prostorov, ki naj bi služili kulturi?

Vse kaže, da ga ni bilo in ga še ni v občini, ki bi znal in mogel uskladiti nekaj posameznih načrtov v enega celovitega. Tako bi se bistveno olajšalo in pocenilo delo. Občutno bi se povečala učinkovitost samoprispevka, pa tudi tistih dinarjev, ki se naberejo v štirih »SISI«¹, prvenstveno namenjenih eni in isti mladi generaciji.

Odpadla bi tudi ta sitna vprašanja, ki mečejo senco na velik uspeh, katerega kljub vsem inflacijskim težavam dosegamo s samoprispevkom naših ljudi.

Ostane še pristrčno vabilo vsem delavcem Bresta in drugim plačnikom samoprispevka: Ob občinskem prazniku pridite pogledat, kam je vgrajen vaš dinar! Če ne iz nasmejanih ust, gotovo pa boste iz veselih oči naših otrok prebrali drobno besedo, ki ste jo zasluzili: HVALA!

J. Praprotnik

(Iz številke 48 — 30. september 1971)

VELIKO SREČANJE OB 30. OBLETNICI VSTAJE

19. septembra je bila v Cerknici velika slovesnost v počastitev 30. obletnice vstaje. Na osrednji proslavi so se srečali aktivisti in borci enot, ki jim je cerkniška občina podelila domicil — 13. SNOUB Mirka Bračiča, jurišnega bataljona 18. divizije. Notranjskega odreda in bolnišnice Snežnik.

Zbralo se je nad dva tisoč borcev, aktivistov in občanov Notranjske. Na zborovanju je govoril član sveta federacije in narodni heroj generalpolkovnik Rado Pehaček, sledil pa je bogat kulturni spored.

Slovesnosti so se pričele z vajami teritorialnih enot civilne zaščite. Ob tej priložnosti sta bili odprti tudi razstavi slik akademskih slikarjev Doreta Klemenčiča-Maja in Lojzeta Perka ter knjig s partizansko tematiko in opreme civilne zaščite.

IZBIRAMO ZAŠČITNI ZNAK BRESTA

V dnevnem časopisu smo sredi avgusta objavili natečaj za zaščitni znak BRESTA. Odziv strokovnjakov s tega področja je presegel vsa pričakovanja — v določenem roku smo dobili kar 167 pisemskih pošilk in ker so nekateri udeleženci natečaja poslali več variant, smo dobili več kot 200 predlogov za novi zaščitni znak.

DRUGI V IZVOZU SLOVENSKE LESNE INDUSTRIJE

Izvažati moramo! Izvoz pomeni napredek. To je menda tudi politika jugoslovanske države. Vendar je le res, da je politika eno, praksa pa drugo — v gospodarstvu to drži. Pridružujem se mnenju tistih, ki trde, naj devize dobi tisti, ki jih ustvarja. Proda naj jih tistemu, ki jih rabi — če je to država, pa državi, vendar po ceni, ki bo veljala za vse. Dokler to ne bo rešeno, bodo težave v izvozu, izvoz po padal. Nam pa ob tem ne bi smelo biti vseeno.

O ZAGREBSKEM VELESEJMU

Brest se je to pot predstavil z vrsto izdelkov Polone, ki so jo razpostavili na vse mogoče načine — najbolj učinkovite rešitve so postavili v sredino, da bi se jih videlo ja čim manj, take z napakami kot na primer posteljo, ki je ni moč dvigniti, da bi obstala, pa v prvi plan. Kuhinja je stala vsa okrašena s PEA znaki kot da je skregana z ostalimi Brestovimi izdelki. Tudi Aleksandro, Daniello, Claudio in Patricio smo pripeljali (zadnjikrat) na ogled in v slovo.

DVA NOVA PRAVILNIKA

Na spremembo pravilnika o oblikovanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov že dolgo čakamo, ker stari ne zadovoljujejo delitvenih razmerij kot jih zahteva praksa oziroma, kot jih nakazujejo nova ustavna dopolnila ter predlog samoupravnega sporazuma za našo dejavnost. Delo pri izdelavi tega pravilnika je razmeroma obsežno in se komisija zaveda, da bo z njim urejeno eno izmed najbolj občutljivih področij naše (in vsake) delovne skupnosti, kar spet zahteva razmeroma daljši čas izdelave.

KAKO JE Z OZIMNICO?

Zima se bliža, toda z dokončno nabavo ozimnice še ni nič resnega. Še vedno niso vse poslovne enote posredovale delavski restavraciji potreb po ozimnici za člane kolektiva, čeprav so bile o tem pravočasno obveščene. Prav tako je z naročili za premog. Delavska restavracija je sprejemala naročila vse leto. Kljub temu, da so bili vsi obveščeni, da je premog do meseca maja najcenejši, je bilo naročil zelo malo.

KAKO JE Z OBNOVO VODOVODA

Pojavilo se je vprašanje, kje zbrati toliko sredstev za tako obsežno investicijo, ki bo po sedanjih ocenah stala več kot milijardo starih dinarjev. Samoprispevek je bil neizogiben, zato je bil razpisan referendum. Prebivalstvo se je za samoprispevek odločilo in od leta 1970 se sredstva zbirajo.

Lani so bile obnovljene nekatere trase v Cerknici, ko so asfaltirali posamezne ulice. Letos pa je program mnogo zajetnejši. V načrtu je bilo, da obnovimo glavno traso Ivanje selo, Unec, Rakec, Cerknica. Dela so v polnem teku, posamezni odseki pa so že končani. Če ne bi bilo dodatnih del, potem bi morala biti dela končana v oktobru. Ker pa so se pojavila nova dodatna dela, je mogoče, da se bo stvar nekoliko zavlekla.

Več pšenice!

V prizadevanja za večji pridelek pšenice se je vključila tudi Slovenija. Letošnje priprave na setveni načrt so nadvse resne. V Sloveniji pridelujemo pšenico na okoli 50.000 hektarih in ni možnosti, da bi površino za to poljščino znatneje povečali. Več pšenice bo le, če bomo izboljšali pridelovanje z upoštevanjem agrotehničnih ukrepov:

- dobra priprava rastišča,
- setev ustrezne sorte,
- učinkovito zatiranje plevela,
- pravilno gnojenje.

Na razgovoru med organizatorji proizvodnje in republiškimi organi so razdelili naloge in obveze za površine, kjer naj bi v proizvodnem letu 1981/82 posejali pšenico. 30 odstotkov površin, ki do sedaj niso bile tržne, bi letos vključili v tržno proizvodnjo. To ne pomeni, da bi morali skrbeti površine drugih poljščin, ampak moramo opraviti kakovostno setev in se spopasti z nizkimi hektarskimi pridelki in z nizko tržnostjo slovenske pšenice.

Kmetijska zadruga Cerknica je dobila obvezo, da v proizvodnem letu 1981/82 pridelamo na 70 ha okrog 140 ton tržnih viškov. Setveni plan občine smo obravnavali na vseh zadržanih enotah skupaj s kmeti. Na te razprave smo vabili tudi predsednike krajevnih skupnosti in predsednike socialistične zveze, ki pa niso pokazali preveč zanimanja za letošnjo akcijo setve pšenice.

Letošnja realizacija v občini je 142 hektarov požehtih površin s tržnostjo 37 ton odkupljene ali zamenjane pšenice s koruzo. Ekonomski pogoji za pridelovanje pšenice so ugodni. Pridelovalci pšenice imajo možnost zamenjati pšenico s koruzo v vrednostnem razmerju 1:1,3 v korist pšenice ali zamenjavo merkantilne s semensko pšenico v razmerju 1:1. Vsakemu pogodbenemu proizvajalcu zagotovi organizator proizvodnje reprodukcijski material in mu nudi obratni kredit za mehanizacijo.

Zaradi podnebni in zemljepisnih razmer mi nismo območje pšenice, vendar se bomo aktivno vključili v to letošnjo slovensko akcijo. Z uvajanjem pravilne agrotehnike na družbeni zemlji skušamo prenesti ustrezno tehnologijo za pridelovanje pšenice tu (Konec na 8. strani)

Dobre priprave

PRED NOVO KOŠARKARSKO SEZONO

Košarkarska sezona v vseh članskih konkurencah je pred durmi; košarkarji v prvi in drugih zveznih ligah začnejo s tekmovanjem že 10. oktobra, medtem ko ekipe v slovenskih ligah, med katerimi je tudi Cerknica, 7. novembra.

Ekipe Cerknice bo tako kot v prejšnji sezoni nastopila v II. slovenski ligi — zahod, skupaj z Jesenicami, Gostolom, Lesonitom, Postojno, Vrhniko, Tolminom, Kopro, Lokainvestom in Radovljico. Lani smo osvojili solidno 7. mesto, letos pa smo si zastavili za cilj uvrstitev do 5. mesta.

Program dela in priprav teče po načrtu, ki smo ga sprejeli na občnem zboru, kjer smo izvolili tudi novi izvršni odbor in novega predsednika Antona Perčiča. Treninzi, ki so se pričeli že 3. avgusta, so trikrat tedensko, vsak teden pa odigramo tudi prijateljsko tekmo. Doslej smo odigrali osem prijateljskih tekem, od katerih smo izgubili samo v Sežani z drugoligašem Kraškim zidarjem ter v Ilirski Bistrici z Lesonitom, med drugimi pa smo v Cerknici premagali tudi drugoligaša Puljanko.

Uspešno smo nastopili tudi v tekmovanju za jugoslovanski po-

kal, saj smo se uvrstili med 16 najboljših moštev v Sloveniji. Premagali smo Postojno s 94:70 in Lesonit z 98:89, v osmini finala pa smo izgubili z drugoligašem TIMA iz Maribora z 69:76.

Iz teh rezultatov je videti, da smo doslej dobro delali, seveda pa nam za doseganje dobrih rezultatov v ligi še precej manjka. Doslej smo imeli namreč le telesne priprave in vadili tehniko, medtem ko je bila taktika igre povsem v ozadju. Imamo zelo mlade igralce, med katerimi so tudi trije zelo obetajoči mladinci, ki so v mladinski ligi notranjsko-primorske regije že dve koli pred koncem lige premočno zmagali brez poraza.

Poleg članske in mladinske vrste (do 18 let), imamo tudi kadetsko moško in žensko vrsto (do 16 let); tudi z njimi kakovostno in strokovno delamo. S takim kakovostnim in strokovnim delom že pri najmlajših kategorijah bomo seveda tudi pri članih dosegali dobre rezultate.

To pa je tudi naš končni cilj. Poleg vrhunske košarke pa pri KK Cerknica ne zanemarjamo tudi rekreacije, saj pravkar poteka TRIM LIGA, v kateri nastopa 6 ženskih in 8 moških ekip iz vse občine.

D. Jernejčič

S pokalne tekme z mariborsko Timo

Zanimivo tekmovanje na Rakeku

Športno društvo Rakek — teniški klub Dovce je zadnje nedeljo v avgustu organiziral III. tradicionalni turnir v tenisu, malem nogometu in balinanju. Na tekmovanju se je zbralo kar 260

športnikov iz občin Cerknica, Logatec in Postojna. Tekmovali so za prehodni pokal krajevne skupnosti ter še posebej za pokal množičnosti.

Med moškimi je v tenisu nastopilo dvanajst ekip, pri ženskah pa dve. Po izredno borbenih srečanjih je zmagala ekipa teniškega kluba Logatec, drugi je bil teniški klub Dovce Rakek, tretja pa Postojna. Med ženskami je zmagala ekipa teniškega kluba Dovce Rakek.

V malem nogometu je nastopilo trinajst ekip. Po ogorčenih bojih je po sistemu izpadanja zmagala ekipa jamarjev iz Rakeka, druga je bila ekipa Dovce — Rakek in tretja Železniško transportna organizacija Rakek.

V balinanju je tekmovalo kar sedemnajst moštev. Zmagal je balinarski klub Rakek. Ta disciplina je pritegnila največ pozornosti gledalcev. Druga je bila ekipa Unca, tretja pa ekipa Logatca.

Prehodni pokal so letos prvič osvojili tekmovalci KS Rakek. V prejšnjih dveh letih je bil pokal v rokah ekip iz Logatca. Tudi pokal za množičnost je pripadel Rakeku.

Organizacija je bila izvrstna in tekmovalci so se razšli z željo, da se prihodnje leto sestanemo še v večjem številu. Množična udeležba tudi priča, da so tako raznovrstna tekmovanja na enem mestu zelo privlačna za tekmovalce, pa tudi za gledalce.

M. ing. Mele-Petrič

L. Frelih

Tokrat vam predstavljamo Jožeta KEBETA, tehnologa v Brestovi temeljni organizaciji POHIŠTVO in člana strelske družine Brest. Jože je tudi eden izmed redkih Brestovih delavcev, ki je nastopil na vseh desetih lesarijadah kot član strelske ekipe Bresta. Bil je tudi eden izmed ustanoviteljev strelske družine Brest leta 1967. Za svoje delo je

Naši upokoјenci

Delavci iz TOZD POHIŠTVO, ki so v pokoj odšli letos:

Mila Ljubičič, roj. 27. 9. 1925. Pred upokoјitvijo je opravljala dela in naloge pakiranje okovja v skladišču materiala.

Anton Žnidaršič, roj. 14. 1. 1926. Nazadnje je delal v oddelku I. strojna na delovnih opravilih čiščenje in odvoz odpadkov.

Francka Otoničar, roj. 8. 12. 1925. V pokoj je odšla z delovnih opravil sekanje furnirja v oddelku furnirnica.

Katica Stražišar, roj. 17. 5. 1925. V tovarni je delala 17 let; v pokoj je odšla iz I. strojne, kjer je opravljala pomožna dela na večlistni krožni žagi.

Anica Žot, roj. 27. 7. 1926 je odšla v pokoj z del oziroma nalog pomožna dela na štiristranskem skobelnem stroju v I. strojni.

Joža Žnidaršič, roj. 9. 3. 1926. Nazadnje je delala pomožna dela na štiristranskem skobelnem stroju v I. strojni.

Slavka Bečaj, roj. 8. 5. 1928 je delala v TOZD POHIŠTVO 35 let in je pridobila vso svojo delovno dobo pri nas. Opravljala je dela in naloge obračun osebnih dohodkov.

Slavka Caserman, rojena 1. 11. 1929. Pred upokoјitvijo je delala v I. strojni na delovnih opravilih formatiziranje.

Kolektiv se vsem upokoјencem zahvaljujem za dolgoletno delo in sodelovanje, z željo, da bi pokojniki uživali še veliko let, bili zdravi in zadovoljni v svojem prihodnjem življenju.

BRESTOV OBZORNIK — glasilo delovne organizacije Brest Cerknica, n. sol. o.

Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC.

Ureja uredniški odbor: Marta DRAGOLIČ, Vanda HACE, Ana KOGEL, Božo LEVEC, Marta MODIG, Leopold OBLAK, Anton OBREZA, Janez OPEKA, Bernarda PETRIČ, Beno ŠKERLIJ, Franc TURK, Irena ZEMLJAK in Viktor ŽNIDARŠIČ. Foto: Jože ŠKRILJ.

Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2800 izvodov.

Glasilo sodi med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za informiranje izvršnega sveta SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974)

Športni portreti

dobil vrsto priznanj, izmed katerih velja predvsem omeniti

— leta 1971 priznanje zveze telesnokulturnih organizacij za zasluge na telesno-vzgojnem področju;

— leta 1978 ob 30-letnici strelske zveze Slovenije srebrno plaketo za 20-letno delovanje na strelskem področju.

— Tvoji športni uspehi?

Bil sem šestkrat občinski prvak v streljanju ter sedemkrat prvak strelske družine. Nastopil sem tudi na osmih republiških prvenstvih. Normo za dobrega strelca sem dosegel leta 1963, za odličnega strelca pa leta 1971. Največji uspeh sem dosegel z ekipo Bresta na 7. lesarijadi v Ljubljani, ko smo osvojili pokal strelske zveze v moški in ženski konkurenci.

— Streljanje v naši občini?

Streljanje v naši občini navedu. Strelišče, katerega je imela strelska družina Brest v stari Brestovi menzi, nam je bilo odvzeto, drugega primerne prostora za našo vadbo pa v Cerk-

nici ni. Tako imajo strelci orožje doma in trenira vsak sam zase. Tako tudi nimamo pogojev za vadbo pionirjev in mladincev. V bližnji prihodnosti pa ne vidimo rešitve, da bi se stanje izboljšalo.

— Kaj meniš o rekreaciji na Brestu?

Tako kot streljanje tudi rekreacija na Brestu nazaduje. Potrebno bi bilo organizirati več tekmovanj predvsem v okviru temeljnih in delovne organizacije. Mislim, da je bila rekreacija v prejšnjih letih na Brestu bolj organizirana. Veliko je k temu nazadovanju pripomogla tudi odločitev, da se ukinejo tekmovanja na lesarijadah.

— Tvoje želje?

Želel bi, da bi strelci dobili primerne prostore za vadbo, ter da bi šport in rekreacija na Brestu ponovno zaživela.

— Koga predlagaš za naslednjega sogovornika?

Vnetega šahista Tonija Simičaka.

Pripravil F. Gornik

Tokrat bom našim bralcem predstavila eno izmed zelo delavnih upokoјencem temeljne organizacije POHIŠTVO, Elico Jenček.

Jenčkova je bila zadnja leta zaposlena v oddelku furnirnica. Delala je pri stroju za lepljenje furnirja. Pri delu je morala biti izredno natančna in zbrana.

Jenčkova izhaja iz velike kmečke družine, znane po številnih dejavnostih. Družina se je ukvarjala s prejo volne, prejo lanu, klekljanjem in krojaštvom. Kovarstvo pa jim je prinašalo glavni del dohodka za preživljanje.

V kraju Lokovec nad Cepovansko dolino, kjer je bila rojena, so prebivalci med vojno množično sodelovali v osvobodilnem gibanju. Njen oče je izdeloval kovške izdelke za partizanske enote. Tako je bila Elica vzgojena v zavesti, da mora pomagati partizanom. Vse do konca vojne je opravljala kurirske posle, od leta 1943 dalje pa je bila tudi sekretarka SKOJ na območju domačega kraja. Po vojni je aktivno sodelovala v različnih akcijah in delala v organih upravljanja.

Po upokoјitvi je sprejela blagajniška in administrativna dela pri društvu upokoјencev Cerknica. Te dolžnosti povezujejo razne akcije, ki jih je vse do letos z veseljem opravljala, sedaj pa toži, da ni več možnosti za reševanje nastalih težav. Glavne težave so v zvezi s premajhno dobavo premoga. Negodovanja in pritožbe naročnikov so upravičena, vendar premoga ni, ali pa prihaja le v manjših količinah.

Čeprav je vodstvo v društvu delavno in organizacijsko sposobno, se v tem začaranem krogu nihče več ne znajde. Društvo skrbi tudi za ostarele občane, za socialno varstvo upokoјencev, športno dejavnost in reševanje stanovanjskih vprašanj. Vsako leto organizirajo tudi izlete v različne kraje po domovini. Ljudje se jih radi udeležujejo, saj jim

izleti in druge dejavnosti popestrijo njihov vsakdan.

Najin razgovor je Elica zaključila takole:

»Pohvaliti moram TOZD POHIŠTVO, ker se z glasilom ObzorNIK spomni na svoje upokoјence. Tako lahko tudi vsak izmed upokoјencev spremlja uspehe in težave podjetja, njegov razvoj in širjenje proizvodnje predvsem na zunanje tržišče. Vedno smo povabljeni na praznovanje dneva žena in dneva borca. Vsem povabilom se rade odzovemo.

Brestu želim še mnogo uspehov, predvsem pa, da bi uspešno prebrodil težave, ki nastajajo v sedanjem stabilizacijskem času.

Mi pa ji želimo še vrsto uspešnih let pri delovanju društva upokoјencev, predvsem pa zdravja in osebne sreče.

B. Petrič

PIKNIK DELAVCEV TEMELJNE ORGANIZACIJE MASIVA MARTINJAK

8. avgusta je osnovna organizacija sindikata v MASIVI priredila piknik za vse svoje delavce.

Piknik je bil pri lovski koči na Slivnici, kjer je bilo dovolj prostora za nemoteno razvedrilo, ob čemer je moč pozabiti na vsakodnevne tegobe in skrbi.

Za rekreacijo in razvedrilo delavcev je bilo organizirano tekmovanje v balinanju in nogometu, na katerem je sodelovalo kar precej delavcev.

Za še prijetnejše razpoloženje je ob jedaci in pijači, ki jo je pripravila sindikalna organizacija za vsakega svojega delavca, igral tudi ansambel AMFORA, ki je udeležence piknika ob prijetnih zvokih zabaval dolgo v noč.

Člani kolektiva so bili z organizacijo piknika zelo zadovoljni in si takih in podobnih srečanj želijo tudi v prihodnje.

V. Jerič

KEGLJAŠKE NOVICE

Končano je letošnje prvenstvo posameznikov in parov Notranjske. Med osem najboljših se je uvrstilo kar šest Brestovih igralcev. Najboljša dva bosta nastopila na prvenstvu Slovenije za posameznike in pare.

Rezultati — posamezno:

1. Založnik — Brest	5404
2. Gornik — Brest	5217
3. Puntar — Proteus	5188
4. Mulec — Brest	5129
5. Kraševac — Brest	5120
6. Turk — Brest	5097

Rezultati prvenstva parov:

1. Brest III. (Gornik, Založnik)	
2. Brest II. (Turk, Mulec)	
3. Proteus I. (Puntar, Mlakar)	
4. Il. Bistrica II. (Rolih, Kranjc)	

TOZD PTT VRHNIKA